

Apostolos Patelakis

RĂZBOIUL CIVIL DIN GRECIA

(1946 - 1949)

ȘI EMIGRANȚII POLITICI GRECI ÎN ROMÂNIA

(1948 - 1982)

*Ediție îngrijită științific și studiu introductiv
de Prof. univ. dr. Gheorghe Onișoru*

EDITURA
CETATEA
DE SCAUN

CUPRINS

ARGUMENT	13
Προλογικό σημείωμα - Cuvânt înainte	20
Studiu introductiv	24
Abrevieri • Συντομογραφίες	28
Capitolul I Grecia în perioada 1940-1946	30
Războiul greco-italian (1940-1941)	30
Cotropirea Greciei de către germani (1941)	33
Bătălia pentru cotropirea insulei Creta (20-30 mai 1941)	36
Grecia sub triplă ocupație (1941-1944)	37
Zona de ocupație germană (1941 - 1944)	37
Zona de ocupație italiană (1941 - 1943)	37
Zona de ocupație bulgară (1941 - 1944).....	38
Foametea din iarna anului 1941 - 1942	39
Principatul Pindului – o utopie a unor aromâni (1941 - 1943).....	42
Mișcarea de rezistență antifascistă -	
Activitatea Partidului Comunist Grec	48
Smulgerea steagului militar german de pe Acropole	49
Crearea E.A.M.-ului (Frontul Național de Eliberare)	50
Crearea E.D.E.S.-ului (Liga Național-Democratică Greacă)	52
Crearea E.L.A.S.-ului (Armata Populară Greacă de Eliberare)	53
Guvernul Konstantinos Logothetopoulos (1942 - 1943)	54
Înființarea Cartierului General al E.L.A.S.-lui (mai 1943).....	55
Înființarea E.P.O.N.-ului (Organizația Națională Pănelenă	
a Tineretului - 1943)	56
Relațiile greco-române și ajutorul umanitar românesc (1941 - 1945)	57
Deportarea și exterminarea evreilor din Grecia (1943).....	58
Guvernul Ioannis Rallis (1943 - 1944)	59
Capitularea Italiei (8 septembrie 1943)	60
Confruntări între grupările de partizani (1943 - 1944).....	62
Crearea Comitetului Politic de Eliberare Națională (P.E.E.A.).....	64
Conferința din Liban (17 - 20 mai 1944)	65
Relațiile dintre Partidul Comunist Grec și Uniunea Sovietică (1941 - 1944).....	66
Acordul de la Caserta (26 septembrie 1944)	69
Retragerea trupelor germane din Grecia	70

Eliberarea Greciei (octombrie 1944).....	71
Bătălia Atenei (decembrie 1944) – sfârșitul dominației comuniste.....	76
Acordul de la Varkiza (12 februarie 1945).....	81
Conferința de la Yalta și Grecia (februarie 1945).....	84
De la Varkiza (februarie 1945) la războiul civil (august 1946).....	85
Activitatea P.C.G. (1945 - 1946). Întoarcerea lui Nikos Zahariadis de la Dachau. Sfârșitul lui Aris Velouhiotis	87
Alegerile din 30 martie 1946 – primele alegeri postbelice.....	91
Plebiscitul de la 1 septembrie 1946. Reîntoarcerea regelui George al II-lea.....	95
Colonia de greci de la Buljkes – „primul stat comunist grec” (1945 - 1949)	96
Concluzii	101

Capitolul II Războiul civil din Grecia (1946 - 1949)	102
Studiul războiului civil.....	102
Formarea Armatei Democratice Grecești (ADG) (27 decembrie 1946)	104
Mișcarea comunistă internațională și P.C.G. în perioada martie 1946 – martie 1947	106
Activitatea guvernului în perioada martie 1946 – martie 1947	108
Nikos Zahariadis scos ilegal din Grecia (aprilie 1947).....	112
Grecia în perioada martie – septembrie 1947	114
Impactul Doctrinei Truman asupra Greciei	114
Intensificarea luptelor în toată țara	117
Statele de democrație populară în sprijinul Armatei Democratice Grecești	119
Declarația de la Strasbourg: guvern în munți	121
Postul clandestin de radio „Grecia Liberă” la Belgrad (1947-1948).....	123
Plenara a III-a a C.C. al P.C.G. (11 - 12 septembrie 1947)	124
Crearea Guvernului Democrat Provizoriu (GDP) – 23 decembrie 1947.....	127
Anul 1948 – anul generalizării războiului civil	133
„Răpire” sau „salvare”? Evacuarea copiilor în țările de democrație populară.....	136
Partidul Comunist Grec și „ajutorul frățesc” din partea partidelor comuniste.....	139
Marile bătălii ale anului 1948	143
Prima mare campanie (15 aprilie – 3 mai 1948).	144
Prima bătălie de la Grammos (20 iunie – 20 august 1948).....	146
Schisma dintre Tito și Stalin și impactul acesteia asupra războiului civil.....	149
Bătălia de la Vitsi	151
Îndepărtarea lui Markos Vafiadis de la conducerea ADG.....	152
Relațiile internaționale ale Greciei Democratice în anul 1948.....	155
Anul 1949 – anul confruntării decisive.....	161
Plenara a V-a a C.C. al P.C.G. (30 - 31 ianuarie 1949)	162
Bătălia de la Florina.....	164

Nimicirea detașamentelor de partizani din Pelopones	165
Reocuparea Munților Grammos – ultima victorie a ADG.....	166
Remanierea Guvernului Democrat Provizoriu (5 aprilie 1949)	167
Stalin cere lui Zahariadis să înceteze războiul civil	167
Luptele din Grecia Centrală (mai – iulie 1949).....	168
Așa-numita „lovitură pe la spate” a lui Tito.....	169
Ultimele bătălii (august 1949)	172
Urmările războiului civil	174
Primele acțiuni ale Partidului Comunist Grec în exil (1949 - 1950).	
Refugiații greci în Albania	176
Implicarea României în războiul civil din Grecia (1946 - 1949).....	181
Agenția Ellas-Press la București (1948 - 1954)	189
Comunitatea elenă la București	190
Sindicatelor din România în sprijinul partizanilor greci.....	195
Uniunea Femeilor Democrate din România și războiul civil grec	197
Presa românească și războiul civil din Grecia	198
Concluzii	200
Capitolul III Emigranții politici greci în România (1948 - 1982)	201
Sosirea emigranților greci în România (1948 - 1950)	201
Coloniile de copii greci în România (1948 - 1960)	202
Viața și activitatea copiilor în cele 12 colonii din România	207
Spitalizarea bolnavilor și invalizilor	221
Sosirea celui de-al treilea val – partizanii și bătrânii	221
Sediul Partidului Comunist Grec la București (1950 - 1968)	222
Colonia de greci de la Florica (Ștefănești - Pitești 1949 - 1954).....	226
Școli militare și școli de partid	231
Școala centrală de partid „Nikos Beloiannis” de la Breaza (1950 - 1956).....	233
Editura și tipografia P.C.G. din București	235
Postul clandestin de radio „Grecia Liberă” (1949 - 1956).....	237
Partidului Comunist Grec și emigranții	239
Cazul celor 120 de refugiați greci	241
Cazul celor 32 de refugiați greci.....	243
Cazul Kostas Karaghiorghis - cazul „Pătrășcanu grecesc”	244
Verificarea membrilor de partid (1951 - 1952)	247
Colecta de bani pentru deținuții comuniști din Grecia.....	248
Nikos Beloiannis - eroul emigranților greci.....	250
Al IV-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților pentru Pace și Prietenie. Bucureștiul – Capitala Tineretului lumii (2 – 16 august 1953).....	252
Trecerea membrilor Partidului Comunist Grec (PCG) în cadrul Partidului Muncitoresc Român (PMR) (1951 - 1954)	254
Înființarea Asociației Emigranților Politici Greci din România (1954)	256
Reîntregirea familiilor (1952 - 1954)	258

Repatrierea primilor emigranți greci din România (1954 - 1956)	261
Colonia de greci de la Vâlcele (1953 - 1968)	263
Plenara a VI-a lărgită a Comitetului Central al P.C.G. (11 - 12 martie 1956).	
Îndepărtarea lui Nikos Zahariadis de la conducerea partidului	270
Situația politică din Grecia (1950 - 1956)	273
Restabilirea relațiilor diplomatice dintre Grecia și România (1956)	274
Perioada a doua (1957 - 1967). România în perioada 1957 - 1967	275
Centre (colonii) de greci în care au trăit și activat emigranții greci	276
Viața și activitatea emigranților greci în perioada 1957 - 1967	285
Activitatea Asociației Emigranților Politici Greci din România (1957 - 1967)	287
Viața culturală în cadrul Asociațiilor (1957 - 1967)	289
Retragerea cetățeniei române emigranților greci din România (1963).	
Excluderea grecilor din rândurile P.M.R.	291
Activitatea P.C.G. în perioada 1956 - 1967	293
Postul de radio „Vocea Adevărului” (1958 - 1968)	300
Problema repatrierii emigranților	301
Relațiile eleno-române în perioada 1956 - 1967	306
Perioada a treia – perioada dictaturii militare în Grecia (1967 - 1974)	309
Activitatea Partidului Comunist Grec	310
Plenara a XII-a a C.C. al P.C.G. – Scindarea partidului (1968)	311
Ocuparea Postului de radio „Vocea Adevărului”	312
Sustragerea unei părți a arhivei PCG de la Sibiu. În răutățirea relațiilor dintre P.C.G. și P.C.R.	313
Activitatea Asociației Emigranților Politici greci (1967 - 1974)	317
Festivalurile naționale de la Câmpina (1971 - 1974)	320
Relațiile greco-române în perioada dictaturii militare	321
Perioada a patra (1974 - 1982)	322
Activitatea Asociației Emigranților Politici greci	323
Ultimele Festivaluri Naționale de la Câmpina (1976 - 1978)	326
Acțiuni în vederea repatrierii	327
Conferința internațională privind repatrierea emigranților politici greci, 1979	329
Recunoașterea Rezistenței naționale - primul pas spre normalitate	330
Libera repatriere a emigranților politici greci (1982)	331
Problemele cu care s-au confruntat emigranții la repatrierea în Grecia	332
Relațiile dintre Partidul Comunist Român și partidele comuniste grecești (1974 - 1982)	333
Relațiile greco-române în perioada 1974 - 1982	334
Perioada a cincea (1982 - 2016)	335
Semnarea Acordului bilateral privind transferarea pensiilor (1996)	338
Concluzii	339

Resurse online, oameni și cărți..... 342

ANEXE

Membri marcanți ai P.C.G., care în anumite perioade
au activat în România 343

Schițe biografice ale secretarilor P.C.G., care au trăit în anumite perioade
în România..... 344

Secretarii generali ai PCG de după al Doilea Război Mondial.....355

Documente reprezentative.....355

BIBLIOGRAFIE375

Indice de nume 380

Presi, cu bunicii din partea mamei vorbeau limba greacă pentru că ei nu știau
română, așa că practic de mic am fost bilingv. Bunicii au trăit lutens nostalgia
părinților și nu făceau taxe, mai ales vremea în timpul sobei, ne povesteau despre
cei doi copii rămași în Grecia, despre casa, animalele, pământurile pe
care erau gândeți să grăbească în timpul războiului civil (1948) pentru a se salva.
Am doi părinți au fost partizani și au luptat de partea forțelor comuniste și
s-au retras de la ei am aflat despre „războiul dintre comuniștii greci
și imperialiștii americani” care dădea să înceapă Grecia.

CAPITOLUL I GRECIA ÎN PERIOADA 1940-1946

Războiul greco-italian (1940-1941)

După izbucnirea celui de-al Doilea Război Mondial guvernul grec a încercat să ducă o politică de neutralitate¹⁰, însă chiar după ocuparea Albaniei de către italieni în aprilie 1939, acțiunile ostile ale italienilor la adresa Greciei devin tot mai evidente, culminând cu torpilarea și scufundarea la 15 august 1940 a crucișătorului elen „Elli”, staționat în portul insulei Tinos. Această acțiune s-a soldat cu 9 morți și 24 de răniți¹¹, stârnind sentimente de amărăciune și revoltă în rândul grecilor. Era evident că războiul se apropia, italienii mobilizând în lunile septembrie – octombrie mari unități militare la granița greco-albaneză, unde iscau, în mod intenționat, diferite incidente.

Pe 28 octombrie 1940, la ora trei dimineața, ambasadorul Italiei, contele Emanuele Grazzi, îi înmâna premierului Ioannis Metaxas, la reședința sa din Atena, un umilitor ultimatum care expira în trei ore. Grecia era acuzată, pe nedrept, că în apele ei teritoriale staționau vase militare englezești și că întreprindea o serie de acte de provocare pe seama Albaniei, care acum făcea parte din „imperiul italian”. Din aceste motive guvernul fascist italian cerea acordul guvernului grec de a ocupa, drept garanție a neutralității Greciei și ca o garanție a securității Italiei, unele puncte strategice din teritoriul grecesc.¹² Practic, dictatorul fascist italian Benito Mussolini cerea, în mod abuziv, de la o țară neutră, care avea un regim politic similar cu cel italian, să cedeze fără luptă și fără tratative anumite puncte strategice din Grecia (insulele Corfu și Creta, portul Pireu, precum și zona de la granița greco-albaneză din regiunea Epir).

Ultimatumul constituia, de fapt, o declarație de război din partea guvernului italian, care dorea o victorie rapidă pentru a-și spori prestigiul pe plan internațional. Bătrânul dictator Metaxas (69 de ani), care, de altfel, se aștepta la un atac din partea Italiei, a respins cu demnitate acest ultimatum, spunându-i îndurerat, dar ferm, ambasadorului italian o replică rămasă celebră: „Așadar, asta înseamnă că suntem în război”.¹³

¹⁰ Βασιλικόν Υπουργείον των Εξωτερικών, Διπλωματικά Έγγραφα, *Η ιταλική επίθεση κατά της Ελλάδος* (Ministerul Regal de Externe, Documente diplomatice, *Atacul italian împotriva Greciei*), Atena, 1940, p.68.

¹¹ Dimitris Georgoulas, Ο τορπιλισμός της “Ελλης” (Torpilarea crucișătorului „Elli”), în revista *Ιστορικά Θέματα*/ Teme istorice, nr. 6, 2015, p.6.

¹² Fedon Vranas (ed.), *Μεταξάς, Το προσωπικό του ημερολόγιου, 1933-1941* (Metaxas, Jurnalul lui personal, 1933-1941), vol. IV, Atena, Ed. Govostis, 2015, p. 746.

¹³ Marina Petraki, *Ο Ιωάννης πίσω από τον Μεταξά* (Ioannis în spatele lui Metaxas), Atena, Kathimerini, 2014, p. 176.

La pretențiile absurde ale Italiei, poporul grec a răspuns cu un puternic și hotărât „OHI” adică „NU”. În mesajul său către popor, Metaxas menționa printre altele: „Greci, acum vom demonstra dacă suntem demni de străbunii noștri care ne-au asigurat libertatea..... luptați pentru patrie, pentru soțiile și copiii voștri și pentru sfintele noastre tradiții”.¹⁴

Poporul s-a ridicat încă din prima zi la luptă împotriva acestui invadator perfid, care până în ultima clipă susținea că Italia nu are intenții agresive la adresa Greciei. Acest război avea să-i unească pe greci după mulți ani de dispute și dezbinări, care au condus la instaurarea dictaturii pe 4 august 1936. Metaxas, care nu se bucura de mare popularitate, devine, peste noapte, simbolul rezistenței și al mândriei naționale, se bucură de încredere și de sprijinul tuturor, așa cum și-a dorit în anii dictaturii sale.

Metaxas, ofițer de carieră cu o experiență militară de peste 50 de ani, a pregătit, în ultimii ani, în măsura posibilităților, armata greacă și a creat numeroase sisteme de fortificații în special la granița cu Bulgaria. Armata greacă, deși mică, era destul de bine instruită, dar generalii lui Mussolini îl dezinformaseră pe Duce, creându-i impresia că armata sa, care era mult mai numeroasă și mai bine dotată tehnic, va face pur și simplu un marș triumfal până la Atena. Pe de altă parte, cercurile reacționare albaneze considerau că acum a sosit momentul pentru crearea Albaniei Mari și îi susțineau cu zel pe italieni. Albania devenise practic un culoar pentru unitățile militare italiene spre Grecia. Chiar înainte de expirarea termenului ultimatumului,

¹⁴ Raymondos Alvanos, Ποίος είπε το “OXI” στις 28 Οκτωβρίου? in Το ΟΧΙ και ο Μεταξάς, Ελληνικών Ιστορικά (Cine a spus NU la 28 Octombrie, în lucrarea colectivă NU și Metaxas, Ellinon istorika, nr. 17), f. editură, f. an, p. 69.

trupele italiene, dotate cu armament modern (tancuri, blindate și avioane de luptă), au invadat Grecia, venind dinspre bazele lor din Albania. Raportul forțelor armate era de 10 la 1 în favoarea italienilor. Alături de italieni au luptat și 19 000 de albanezi pentru realizarea obiectivelor comune.¹⁵

Rezistența dârză a armatei grecești în primele zile și rapida mobilizare au constituit o surpriză neplăcută pentru italieni, dar au stârnit un mare entuziasm în rândul grecilor. Armata greacă, luptând cu curaj și devotament patriotic, a respins atacurile insistente ale italienilor și după o lună a trecut la contraofensivă pătrunzând pe teritoriul Albaniei. Pe 21 noiembrie 1940, armata greacă a cucerit orașul Koritsa (Korce), aceasta fiind prima victorie terestră a aliaților împotriva forțelor fasciste în al Doilea Război Mondial, contribuind, totodată, la ridicarea moralului țărilor ocupate. Cele 60 de avioane trimise de englezi, în luna noiembrie, în ajutorul grecilor, nu aveau voie să folosească aeroporturile din Grecia de Nord, deoarece amenințau siguranța câmpurilor petrolifere din România, ceea ce îi deranja pe nemți, așa că sprijinul lor a fost foarte mic. Metaxas a refuzat oferta premierului britanic Winston Churchill, din 13 ianuarie 1941, de a trimite trupe de uscat, temându-se să nu-l provoace pe Adolf Hitler. Armata greacă a luptat eroic în Albania stârnind sentimente de admirație în Europa. La începutul anului 1941, pe un ger năprasnic, trupele grecești pătrunseseră în Albania de Sud (Epirul de Nord – conform grecilor), unde trăia o minoritate grecească numeroasă, pe o adâncime de 80 km de la graniță, spre disperarea lui Mussolini, al cărui prestigiu fusese foarte serios zdruncinat.

Dar, pe 29 ianuarie 1941, în mod neașteptat, moare premierul Metaxas într-o perioadă extrem de dificilă pentru Grecia. Pe plan intern, partidele politice erau dizolvate, nu exista niciun om politic cu prestigiu care să conducă țara, iar pe plan extern se contura, tot mai mult, pericolul german. Partidul Comunist Grec (P.C.G.) era în afara legii, majoritatea comuniștilor erau arestați, printre care și Nikos Zahariadis, secretarul general al partidului. La izbucnirea războiului sute de comuniști au făcut cereri pentru a fi eliberați ca să lupte împotriva italienilor, dar guvernul Metaxas le-a cerut să renunțe la ideile lor comuniste și să recunoască regimul existent.¹⁶ Desigur, ei n-au acceptat acest compromis, ci, dimpotrivă au făcut tot ce a fost posibil ca să evadeze din lagăre. Metaxas, deși nu-i agreea pe comuniști, a dat, însă, publicității, pe 2 noiembrie 1940, scrisoarea deschisă a lui Nikos Zahariadis adresată grecilor din beciurile Siguranței generale din Atena, prin care-i îndemna „să lupte cu toate forțele împotriva fasciștilor fără nicio rezervă”.¹⁷

¹⁵ Stavros G. Dagios, *Ελλάδα και Αλβανία, 50 χρόνια αμοιβαίας δυσπιστίας* (Grecia și Albania, 50 de ani de suspiciuni reciproce), Salonic, Ed. Literatus, 2015, p. 61.

¹⁶ Giorgios Trikalinos, *Δρόμος μακρής και δύσκολος (Cale lungă și grea)*, Atena, Ed. Syghroni Epohi, 1985, pp. 17-18.

¹⁷ Stavros Avdoulos, *Νίκος Ζαχαριάδης, Μύθος και πραγματικότητα* (Nikos Zahariadis, Mit și realitate), Atena, Paraskinio, 2009, pp. 103-104.

După decesul lui Metaxas puterea politică a trecut în mâinile regelui George II, care era anglofil, așa că suveranul grec s-a orientat deschis către Marea Britanie. Churchill intenționa să creeze un al doilea front la Salonic, ca în timpul Primului Război Mondial, un front de care Adolf Hitler se temea foarte mult.¹⁸ În urma înțelegerii dintre cele două guverne în lunile martie – aprilie 1941, în jur de 50 000 de soldați ai Commonwealth-ului (britanici, australieni, neozeelandezi și ciprioți) au fost trimiși din Egipt în Grecia pentru a ajuta în cazul unui atac din partea Germaniei. Prezența trupelor engleze în Grecia a constituit motivul invocat de Hitler de a ataca Grecia, deși nemții hotărâseră, încă din 12 noiembrie 1940, să intervină împotriva Greciei.

Pe 21 martie 1941, Mussolini, după 18 zile petrecute în Albania, unde a urmărit personal ofensiva de primăvară a armatei italiene, se reîntoarce dezamăgit și înjosit la Roma, întrucât armata sa, care număra 120 000 de soldați, n-a reușit să străpungă linia de apărare grecească. Mussolini avea de gând să reia ofensiva la sfârșitul lunii martie, numai că n-a mai apucat. I-a luat-o înaintea „fratele mai mare”, ca să-l salveze. Germania va ataca fulgerător Iugoslavia și Grecia pe 6 aprilie 1941. Bilanțul războiului greco-italian a fost tragic de ambele părți. În acest război de apărare, care a durat șase luni, armata greacă a avut 13 325 de morți, 62 663 de răniți, dintre care aproximativ 25 000 de suferinzi din cauza degerăturilor, 1 290 dispăruți, 2 465 prizonieri în Italia și Germania, în total 79 743 de persoane.¹⁹

Cotropirea Greciei de către germani (1941)

La 1 martie 1941 armatele germane trec Dunărea în Bulgaria peste un pod de vase conform acordului semnat între cele două țări la Viena, în prezența lui Hitler, și într-o lună sunt deja la granițele cu Grecia și Iugoslavia, pe care le atacă violent pe 6 aprilie 1941. Mareșalul german Wilhelm List, aflat în fruntea Armatei a 12-a, în Bulgaria, dispunea, pentru campania împotriva celor două țări, de 680 000 ofițeri și soldați, 1 200 tancuri și 700 de avioane. David împotriva lui Goliath, și la propriu și la figurat.

În dimineața zilei de 6 aprilie, Ambasadorul Germaniei la Atena îi înmâna premierului grec Alexandros Koryzsis un ultimatum în care, printre altele, se menționa că: „armatele germane nu invadează Grecia ca dușmani ai poporului grec, ci ca să alunge forțele britanice din țară și clica regală, care reprezentau interesele lor în Grecia”.²⁰ Pe 8 aprilie, deci la două zile după invazie, Joseph Goebbels, ministrul propagandei naziste, nota în jurnalul său: „Hitler admiră în special curajul grecilor....

¹⁸ Vasos P. Mathiopoulos, *Η Ελλάδα της κατοχής (Grecia în timpul ocupației)*, vol. II, Atena, *To Vima*, 2016, p. 44.

¹⁹ Vasilis Gkanatsios (Himaros), *Ένας δάσκαλος καπετάνιος καταγράφει και αξιολογεί την δεκαετία 1940-1950 (Un învățător căpitan înregistrează și evaluează deceniul 1940-1950)*, Salonic, Ed. Epikentro, 2004, p. 40.

²⁰ Annivas Velliadis, *Κατοχή, Γερμανική πολιτική διοίκηση στην κατεχόμενη Ελλάδα, 1941-1944 (Ocupația, Administrația politică germană în Grecia ocupată, 1941-1944)*, Atena, Ed. Enalios, 2008, p. 17.

A interzis bombardarea Atenei.... Îi pare rău că este obligat să lupte împotriva grecilor.... Dacă englezii nu s-ar fi instalat în Grecia, sub nicio formă nu i-ar fi ajutat pe italieni”²¹

Cu toată rezistența eroică a grecilor și britanicilor, germanii cuceresc pe 9 aprilie Salonicul, iar pe 10 aprilie porturile din Tracia. Ca urmare a înaintării impetuoase a trupelor germane, în jur de 200 000 de persoane din Tracia și Macedonia se refugiază la Atena, unde se creează un climat de panică. În fața pericolului iminent, Cartierul General Britanic de la Cairo a hotărât, pe 14 aprilie, să-și retragă trupele din Grecia.

În perioada 14 - 21 aprilie, se constată o disensiune între guvernarea de la Atena și generalii care luptau pe fronturile din Nordul Greciei în privința măsurilor care trebuiau luate pentru a putea face față noii situații. La Atena, sub presiunea englezilor, regele, guvernul și conducerea armatei (generalul Alexandros Papagos) cereau armatei să continue lupta împotriva germanilor până la retragerea forțelor britanice, a guvernului și a regelui, în timp ce generalii greci din Grecia de Nord considerau că războiul trebuia să înceteze pentru a evita vărsarea inutilă de sânge, dar și pentru a împiedica eventualitatea ca soldații greci să fie luați prizonieri.

Situația era așa de dificilă și presiunea așa de mare la adresa premierului Alexandros Koryzis, încât acesta s-a sinucis, pe 18 aprilie, agravând și mai mult situația. Pe 21 aprilie, regele, în loc să formeze un guvern de uniune națională, l-a numit premier pe Emmanouil Tsouderos (1882 - 1956), fost Guvernator al Băncii Greciei, originar din insula Creta, spre care se vor îndrepta peste puțin. Pe 21 aprilie orașul Ioannina (nord-vestul Greciei) a fost cucerit de germani, încercuind, astfel, eroicele armate grecești care luptau încă în Albania. Pe frontul albanez schimbările sunt, cum era și normal, în defavoarea grecilor. Deși învingători, grecii sunt nevoiți să se retragă spre sud, în grabă, în dezordine, deci fără niciun plan, conducerea armatei fiind preocupată de problemele privind capitularea armatei grecești. Toți erau dezamăgiți, oboșiți, nemulțumiți de generalii lor, dar trăiau cu speranța că într-o zi vor fi chemați la luptă împotriva ocupanților străini. Foarte mulți, în drumul spre casă, și-au ascuns armele sau le-au dat altora spre păstrare.

În același timp, în perioada 16 - 30 aprilie, în jur de 43.000 de soldați britanici au fost transferați cu navele britanice din Grecia Centrală în Creta și Egipt. Un mare număr de militari și ofițeri britanici (între 5000 și 10000) au reușit să scape datorită ajutorului acordat de populația locală, reușind să se refugieze, treptat, în Egipt, dar, cu toate aceste eforturi, un număr foarte mare de militari britanici au rămas blocați în Grecia, viața lor fiind în mare pericol. Printre cei rămași s-au aflat și membrii unor formațiuni specializate în obținerea de informații și pentru executarea de sabotaje. Englezii doreau, pe de o parte, să urmărească toate mișcările nemților, iar pe de alta, să le creeze probleme.²²

²¹ *Ibidem*, p. 21.

²² Periklis Rodakis, *Δεκέμβριος 1944* (Decembrie 1944), Atena, Ed. Epikerotita, 1984, p. 13.